

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Kaupunginhallitus 24.08.2026 § 269
900/00.04.00/2026

Valmistelija: talousjohtaja Patrik Nygrén, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Valtiovarainministeriö pyytää kunnilta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.

Esitys liittyy vuoden 2027 talousarvioon ja sen tavoitteena on toteuttaa hallituksen päättämiä julkisen talouden sopeutustoimia. Lisäksi tavoitteena on, ettei esitysluonnoksessa mainittu 75 miljoonan euron vähennys kasvata kuntien välisiä suhteellisia eroja valtionosuuksissa eikä myöskään lisää negatiivisia valtionosuuksia.

Esityksen mukaan vuonna 2027 kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen tehtävän indeksikorotuksen vaikutusta rajoitettaisiin 2,8 prosenttiyksiköllä. Muutos vähentäisi kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia yhteensä 93 miljoonalla eurolla vuodesta 2027 alkaen. Vähennys toteutettaisiin alentamalla valtionosuusprosenttia 0,76 prosenttiyksiköllä vuoden 2026 tasosta. Näin toimimalla vähennyksen vaikutus olisi kaikissa kunnissa euromääräisesti yhtä suuri asukasta kohden mitattuna.

Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen vuodesta 2026 alkaen pysyväksi päätetyn 75 miljoonan euron vähennyksen kohdentamistapaa jatkettaisiin vuonna 2026 toteutetun kohdentamistavan mukaisesti. Vähennys kohdistuisi prosentuaalisesti yhtä suurena osuutena kunkin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, vähennysten yhteismäärän ollessa 75 miljoonaa euroa. Tätä vähennystä ei kuitenkaan kohdistettaisi kuntiin, joilla valtionosuus ennen vähennystä on nolla tai negatiivinen.

Lakiin tehtäisiin myös eräitä teknisluonteisia muutoksia. Lausunnot pyydetään antamaan viimeistään 28.8.2026. Lausuntopyyntö ja hallituksen esitysluonnos ovat luettavissa [lausuntopalvelu.fi](https://raisio.fi/lausuntopalvelu) -palvelussa.

Raision kaupungin lausunto:

Valtionosuudet muodostavat verotulojen ohella keskeisen osan kuntien peruspalvelujen rahoitusta. Raision kaupungin näkemyksen mukaan esitysluonnoksen merkittävien ongelmien on se, että kuntien tehtävät, palveluvelvoitteet ja kustannuspaineet säilyvät ennallaan samalla, kun valtionosuuksien tasoa alennetaan pysyvästi. Tämä heikentää kuntien rahoitusasemaa tilanteessa, jossa kustannustason nousu, työehtosopimusratkaisut sekä lakisääteisten tehtävien hoitaminen aiheuttavat edelleen merkittäviä menopaineita.

Raision kaupunki ymmärtää julkisen talouden tasapainottamiseen liittyvät tavoitteet ja valtiontalouden sopeuttamistarpeen. Kuntatalouden näkökulmasta on kuitenkin ongelmallista, että sopeutustoimia kohdistetaan kuntiin ilman, että samanaikaisesti vähennetään kuntien tehtäviä tai velvoitteita. Tämä heikentää kuntien mahdollisuuksia huolehtia lakisääteisistä palveluistaan sekä vastata kasvaviin palvelutarpeisiin.

Esityksen vaikutukset kohdistuvat kuntiin tilanteessa, jossa monien kuntien taloudellinen liikkumavara on jo ennestään kaventunut. Valtionosuuksien vähentäminen voi johtaa kuntien omiin sopeuttamistoimiin, kuten investointien lykkäämiseen, palveluverkkojen uudelleenarviointiin, toimintamenojen leikkauksiin tai kunnallisverotuksen kiristämiseen. Kunnilla on kuitenkin rajalliset mahdollisuudet sopeuttaa toimintaansa, koska merkittävä osa niiden tehtävistä perustuu lainsäädäntöön.

Raision kaupunki pitää tärkeänä, että kuntien rahoitusperiaatteen toteutumista arvioidaan kokonaisuutena. Kunnille säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden tulee olla tasapainossa niiden käytettävissä olevien rahoituslähteiden kanssa. Mikäli valtionosuuksiin kohdistetaan uusia pysyviä vähennyksiä ilman vastaavia tehtävien tai velvoitteiden vähennyksiä, vaarantuu rahoitusperiaatteen toteutuminen erityisesti pitkällä aikavälillä. Kaupunki katsoo, että esitettyjä valtionosuusleikkauksia tulisi vielä valmistelussa arvioida uudelleen ja niiden laajuutta kohtuullistaa.

Kuntien kyky järjestää laadukkaita ja vaikuttavia lakisääteisiä palveluja edellyttää ennakoitavaa, vakaata ja riittävää rahoituspohjaa. Valtionosuuksien jatkuva heikentäminen ilman vastaavia tehtävien vähennyksiä vaikeuttaa kuntien talouden pitkäjänteistä suunnittelua, lisää kuntatalouden epävarmuutta ja kasvattaa riskiä palvelujen sekä investointien sopeuttamistarpeisiin tulevana vuosina.

Raision kaupunki katsoo, että kuntatalouden kestävyys näkökulmasta valtionosuuksiin kohdistuvia uusia pysyviä vähennyksiä tulisi välttää, ellei samalla toteuteta kuntien tehtäviä ja velvoitteita aidosti vähentäviä uudistuksia.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa valmistelun mukaisen lausunnon hallituksen esitysluonnoksesta laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan heti kokouksessa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.